Jul och Andra Minnen från Kejsarstaden vid Spree.

För Svenska Canada Tidningen af E. J. CARSTEIN.

Hösten 1904 hade jag förmånen att, som stipendiat från Hälsingfors universitet, vistas cirka tre månader i Berlin i och för vetenskapliga studier vid universitetet i denna stad. Från denna vistelse, som äfven omfattade julen 1904, äger jag en del trefliga minnen. Först några ord angående mina intryck af den tyska hufvudstaden.

Berlin torde vid denna tid hafva varit en stad på omkring två miljoner invånare. En dylik storstad förefaller sannerligen majestätisk. Stockholm, Köpenhamn och Hälsingfors skulle försvinna i något hörn af denna jättestad. Jag hade tidigare endast sett en stad, som med afseende å gigantiska former kunde jämföras med denna, nämligen Petersburg, den ryska hufvudstaden, som dock är cirka en half miljon mindre till befolkningsnumerären. Senare har jag sett Paris, den fagra franska synderskan, men Berlin har på mig utöfvat en tjusningskraft, som jag ej känt i någon annan af de europeiska metropolerna.

Naturligtvis kan jag ej ens närmelsevis presentera Berlin, såsom denna världsstad syntes genom mina privata glasögon. Min afsikt är endast att gifva några ögonblicksfotografier, relatera ett par episoder och händelser.

En spatsertur å "Unter den Linden", Berlins "Main Street", erbjuder ett vackert panorama, i det att vi å denna gata hafva de mest märkliga publika byggnaderna, såsom det kejserliga slottet, kronprinsens palats, ryska ambassaden, universitetet, operan, nationalgalleriet m. fl. monumentala byggnadsverk. Vill man dock njuta af friluftslif, bör man begifva sig till "Thiergarten" — Djurgården i Berlin — en stor, härlig park, till hvilken Skansen i Stockholm erbjuder ett mycket bristfälligt motstycke. Här hade jag mången glad stund. Ständigt och jämt var här gratismusik och annan underhållning, som drog dit människomassor i tusental, särskildt söndagar och lördagskvällar. Jag satt stundom på samma bänk, å hvilken den finske patrioten, dr. Lyly, ett offer af den Bobrikoffska våldsregimen, hade skjutit sig, och vemodsfulla tankar uppsökte landsmannen i Hades, som på denna plats, utkastad från sitt hemland, hade sökt hvilan — i döden.

Mina läsare äro helt säkert icke intrasserade af mina studier vid det tyska universitetet. Jag tror mig därför från mitt bleknade minnes skräpkammare böra uppsöka och framdraga ett par andra, mindre "vetenskapliga" episoder — intryck från det Berlin, som roar sig.

Ett bland de första ställen, dit jag infördes af en ung landsman i Berlin, till yrket ingenjör, var "Wiener Blümen-Säle", en då i rop varande danssalong. Min vän påstod, att lokalen särskildt var besökt af unga änkor, hvilka här sökte sig ersättning för hvad de förlorat. "Of course", lokalen var värd ett besök — med eller utan änkor — resonerade jag.

Salongen, rymlig och väl inredd, var till och med efter europeiska förhållanden skäligen oklanderlig och dess publik i allo respektabel — åtminstone till det yttre. Restaurationen var god och en utmärkt stråkorkester satte benen i rörelse på de danslystna. Och änkorna frågar ni! De jämte medsystrar prydde naturligtvis väggarna, väntande, att kärleksguden "af gunst och nåd" skulle tillsända dem något lämpligt "offer". En del af dessa "ladies" sågo rätt skapliga ut. På dem kunde ej tillämpas skaldens ord: "blyga, bleka, täcka små, eljest såsom hönor", ty Berlinskorna äro i regeln lifliga och spirituella, och af öfverdrifven blyghet betungas de icke.

Mina vackra bekantskaper då äro numera endast ett dunkelt, förbleknadt minne från en gången tid. "Sic transit gloria mundi".

En annan plats, dit jag infördes och hvart jag ber läsaren nu följa mig på ett julbesök, var ett litet kafé, beläget å Jägerstrasse. Visserligen fick man här till lifs "metwurst och bier", tyskarnas oumbärliga lifrätter. Hade kafeet dock ej kunnat prestera annat än denna lekamliga förfriskning, vore det ej förtjänt af omnämnande — ty metwurst och bier finnes det för mycket af i Tyskland.

Men kafeet bestod sig med en professor, eller rättare sagdt, krögaren gick och bar professors namn och värdighet. Hans specialitet, frågar ni? Härpå svarar jag, att den utom öl och korf omfattade "social fornkunskap". Professorn hade under restaurationslokalen en krypta, benämnd "katakomberna", och här höll han sina föreläsningar för antikälskande kunder. I handen hade han ett spö — kanske "trollspö" förmodar min af trolldom intrasserade vän Thunberg — och härmed utpekade han en del åldriga tingestar — ämnet för hans föreläsningar — hvilka persedlar hängde ned ifrån taket i brokig mångfald. Låtom oss höra en föreläsning! Professorns spö träffar en liten, gammal, söndrig och sliten kappsäck. "Denna", förklarade prof., "tillhörde allas vår stam-moder Eva, och hon bar den när hon blef utdrifven ur paradiset". Vi sågo en af tidens tand härjad fruntimmers-garderob, de "onämnbara" ej att förglömma.

En af de intrasserade studenterna vågade anmärkningen, att enligt hans bristfälliga bibelkunskap mamma Evas håg ej låg åt toalett-frågor och dylik modärn fåfänglighet. Han ägde kännedom endast om det historiska "fikona-löfvet".

Men prof. var slagfärdig. "Anmärkningen var delvis riktig", mente han, "men den var på sin plats endast beträffande den första perioden af vår stammoders historia. Fikonalöfvet hade befunnits otillfredsställande i längden och en genomgripande toalett-reform hade åstadkommits af Evas döttrar, hvilka voro bekajade af denna världens flärd och fåfänglighet. Äfven mamma Eva hade smittats af de nya ideerna.

Det var ej lönt att tvista med professorn. Hans kunskaper räckte till för allt.

Jag endast omnämner en föreläsning, som var synnerligen lärorik, ehuru jag ej har utrymme för dess återgifvande. Vi sågo ett originalporträtt af denna historiska dam. Fy katten, hvad hon var ful! Josefs dygd framstod genom föreläsningen i en ny dager. — Jag öfvergår härefter till mina julminnen.

Julaftonen skulle firas i den skandinaviska samlingslokalen vid Friedrichsstrasse — om jag ej missminner mig.

Vi voro samlade cirka femtio skandinaver och finnar — bägge könen representerade. Fästsalen var vackert inredd med julgran, de skandinaviska flaggorna m. m. Stämningen var utmärkt, lika förstklassig som välfägnaden, om hvilken kan anmärkas att hvarken skinka, lutfisk eller risgrynsgröt saknades.

Jag erinrar mig, att vi midt på bordet hade en gryta af ansenliga proportioner, innehållande något slags köttuppkok. Jag blef förvånad öfver denna syn, men förklaringen lät icke vänta på sig. De närvarande svenskarna upplyste nämligen, att det i deras hemland var vanligt att julafton "doppa i gryta". Jag försäkrar att det doppades, och för att underlätta matsmältningen fanns det både tyskt öl och danskt "aqua vitt".

Jag önskar nämna något om fästtalen. De hade en särskild prägel, genomandad af julstämning och hemlandskänslor.

Först talade svensken, en fil. kand. från Värmland. Jag tror han hette Bergkvist, Bergström, eller något dylikt.

Antingen var karlen kär eller också hade champagnen stigit honom i hufvudet — måhända bäggedera. Men nog måste det vara bra varmt i Värmland, ty känsla och värme fanns det i värmländingens ord, när han med hänförelse talade om hvad hans fäder gjort för det älskade fosterlandets väl, huru de brutit öde bygd, försakat och lidit, men ständigt hållit fanan uppe. När han citerade att "i Värmland vill jag lefva och i Värmland vill jag dö", fick jag det intrycket, att han mente hvad han sade, och då han återgaf "i Värmland så vill jag taga mig en mö", tycktes hans strålande ögon prestera vittnesbördet, att "mön" allaredan var vederbörligen infångad, och ingen kände sig hågad att betvifla slutklämmen: "så vet jag, att aldrig jag det ångrar".

Kom så norrmannen, som tydligen härstammade från höga norden. Hade värmlänningen gjort det varmt, så kände vi nu i stället frosskakningarna af den norska fjällregionens isande vindar. Talaren längtade till sina snöhöljda alper, till deras friska, om ock kyliga atmosfär, till bjällerklang och vintersol — endast där fanns den rätta julstämningen — i vikingafolkets uråldriga land.

Därefter kom turen till dansken. Han presenterade sig som hafvets friborne son samt kastade en återblick på sitt hemlands nobla historia — utvecklingen af detta lilla nordiska konungadöme, pärlan i norden, som i århundraden häfdat sin själfständighet i ständig kamp mot en karg natur och mäktiga fiender. Men likasom hafvets våg var obetvingbar, så var äfven dansken, dess härdade, sjöborne son. Till det danska hemlandet flyttade sig hans tankar i julekväll—till Nordens krönta Drottning.

Det sista talet var förbehållet för Finland, och jag motsåg med intrasse hvad min landsman, dr. Ervast, skulle hafva att anföra.

Jag erinrar mig, att hans utseende ej tillkännagaf fäststämning. Han talade långsamt, allvarligt, högtidligt. Det var något af den finska skogens dystra susning i hans ord, när han omnämnde det kära hemlandet. "De tusen sjöars land är nu sorgernas land", föllo orden. "Julstämningen i våra finska hyddor förmörkas af orättfärdighetens ovädersmoln. Den finska mön gråter, ty våldets hand har kränkt hennes heligaste känslor. Men våldets makt är endast en tillfällig, öfvergående makt. Rättfärdighet, lag och rätt hafva alltid slutligen triumferat öfver våldets och orättfärdighetens mörka makter, och jag ser med tillförsigt upp till frigörelsens timme, då uthålligheten skall få sin lön, då solen åter skall kasta varma rosenröda strålar öfver Finland — Sorgernas Land".

Det var den Bobrikoffska näfrättstiden, som bredde skugga öfver min landsmans julkänslor, och vi drucko under tystnad en sympatiens och välgångens bägare för Finland — "Sorgernas Land".

Långt flera minnen skulle jag hafva att anföra från min dåvarande vistelse i Berlin, men utrymmet förbjuder det.

Jag vill dock tillägga, att jag fick nöjet bevista en tysk student-duell på värja mellan representanterna för två studentföreningar, hvilka råkat i delo. Det torde vara bekant, att duellraseriet florerar synnerligast inom officers- och studentkåren. De tyska studenterna äro oftast "ärriga". Klufna näsor ser man ofta, och märk väl: ju flera märken af hugg och slag en tysk student kan uppvisa, dess bättre framgång har han hos fruntimmer.

Kejsar Wilhelm såg jag flera gånger. Ofta företog han spatserturer på öppen gata åtföljd af någon bland sina sex söner. Han tycktes i själfva verket röra sig lika fritt och ocerementellt som någonsin den svenske kungen.

EN JULAFTON I NYA SVERCE ANNO 1653 AV ALGOT SANDBERG

Vi befinna oss vid juletid år 1653 i storstugan hos den mäktiga fru Armgard på Printzhof i den första svenska kolonien vid Poutaxat eller Delawarefloden i norra Amerika. Om mina läsare icke veta det förut, hade svenskarna redan år 1637 börjat att sända kolonister till Amerika, och flera fartyg, såsom "Kalmar Nyckel", "Gripen" och "Charitas" förde många hundraden af svenska män och kvinnor ut till de fagra, obrutna nejderna vid den slingrande floden i Nya världen. Kolonien fick fotfäste och förkofrades. Ständigt köptes nytt land från indianerna och lades under plogen.

Men allt eftersom välmågan hos de svenske ökades, vaknade afundsjukan hos Delawares första kolonister, holländarna, som ägde mäktiga besittningar på Poutaxats nordöstra strand ända bort till stapelplatsen New Amsterdam, som var den första uppringningen till det nuvarande New York.

Holländarna gjorde allt för att komma svenskarna till lifs. De hetsade baksluga indianstammar på dem. Det blef ständiga strider, som så småningom utmattade nybyggarna. När därtill kom, att Sverige tycktes alldeles ha glömt sina söner i det fjärran landet, råkade kolonien till sist i förfall, hvartill bidrog, att dess kraftige guvernör, Johan Printz, en af den store Gustaf Adolfs krigare, lämnade sitt ämbete och for tillbaka till Sverige, hvarvid han dock lofvade se till, att en efterträdare skulle sändas i hans ställe.

Det dröjde i alla fall år och dag. Under tiden sträfvade svenskarna redligen att göra det gamla moderlandet heder. Men ängslan och oro rådde i frimännens eller böndernas på svenskt sätt uppförda hem; de voro som får, de där ingen herde hafva, kringrända som de voro på nästan alla sidor. De visste, att i längden skulle det föga båta, att de till sitt bistånd hade några välsinnade indianstammar. Holländarnas röda bundsförvandter voro dock långt flera.

Guvernören Printz hade icke förmått öfvertala sin syster, den manhaftiga fru Armgard, att följa med tillbaka till Sverige. Hon stannade kvar på Printzhof, den storgård hon byggt åt sig på en udde i Delawarefloden, och hon var till mycken föresyn och tröst för de öfvergifna kolonisterna.

* * *

Ja, julen nalkades. I själfva verket var det dagen före julaftonen. Men i dessa nejder fanns det egentligen ingen vintertid. Snarare var det som höst med gulnade blad på urskogens träd och gräsets tvinande. Nog kunde snö falla äfven i kustlandet, men det var sällsynt, fast den nog kunde ligga i ett högt hvitt täcke i bergstrakterna nordvästöfver.

Fru Armgard reste sig från det groftimrade bordet och gick ut på förstugukvisten.

— Påvel, Påvel! hördes så hennes starka stämma. Lyss hit, så jag får tala vid dig.

En gammal man kom ut ur ladugården.

— Nådig fru, svarade han och förde handen till sin kaskett.

— Har du slaktat de tu kalfvarna och nötet jag befallde dig?

— Ja, nådig fru, köttet ligger redo i visthus boden.

— Det är bra, sade fru Armgard. Du lär väl begripa, att vi i morgon skola fira julen med kalas. De komma från fort Kristina och Mölndal allesammans och det tör bli god åtgång både på soflet och brygden.

— Håhåjaja! suckade Påvel.

— Hvarför vojar du dig, gubbe?

— Kan man väl annat i slik bedröfvelse, nådig fru? Jag tänker på att det törhända är sista julen vi fira på Printzhof.

— Snack, Påvel! Så länge jag regerar på Printzhof...

— Ja, det är då visst och sant, att I är den bästa guvernör vi kunnat få. Men de holländske och rödskinnen...

— Är jag guvernör, som du säger, låt mig så sköta dem. Vi få tänka på detta efter hälgen. Nu skola vi ha julefrid. Gå i ro till dina sysslor du, Påvel.

— Ack, nådig fru, sade han. Jag hade en sådan ljufvelig dröm i natt. Jag tyckte mig se en stor galeja för segel komma uppför floden och från den stego i land väpnade män med nådig fruns egen bortgångne broder, guvernören, i spetsen.

— Jag önskar du vore sanndrömmare den gången, svarade fru Armgard, fast min broder lärer nog icke komma tillbaka vidare.

Inifrån skogen kom en ung man. Han var klädd i skogsstigarens dräkt men bar huggvärja vid sidan.

— Välkommen, junker Knut, hälsade fru Armgard. För I tidender från Mölndal?

Den nykomne, fänriken Knut Lilliehöök, hälsade höfviskt den värda frun.

— Viljen I stiga in med mig? frågade han med allvarsam röst?

Då de stodo i storstugan, tog junker Knut till orda:

— Frimännen från Mölndal äro redan på väg hit, sade han. Mingoindianerna ha synts i trakten och förvisso planera de ett nytt anfall. Då de förra gången, fastän de blefvo slagna tillbaka, brände ned palissaderna, töras de våra icke stanna kvar. Sköflas egendomen, vilja de ändå icke i onödan låta sina lif. De lära väl vara här mot kvällningen; kvinnorna och barnen kunna icke färdas så hastigt.

— De skola vara välkomna under mitt tak allesammans, svarade fru Armgard. Jag hade dock hoppats att min julebjudning icke skulle få detta förlopp. Ni, junker, får göra allting i ordning med bössor och slikt; sådana lära väl ock frimännen föra med sig.

Dagen skred. Junker Knut undersökte palissaderna kring Printzhof och fann dem vara i godt stånd. Han synade bössförrådet och räknade ammunitionen, ty under dessa tider måste hvarje gård vara ett slags fästning i smått, och när skymningen föll på, var Printzhof i godt försvarsstillstånd.

Då började frimännen från Mölndal också mycket riktigt anlända. Där var gamle Måns Kling, kallad Landsökaren, Bertil Eskilson med mor Maja och sin vackra dotter Ingrid, Olof Torsson, Lars Dalbo och alla de andra, som en gång med ljusa förhoppningar lämnat Sveriges gamla jord, men nu kände sig platt öfvergifna. Det välkomnades och hälsades och i storstugan bars in förplägning åt alla. Och så vardt det att gå till hvila.

Men först steg Bertil Eskilsson upp. Han var den äldste bland nybyggarna. Nu knäppte han händerna och höjde blicken. De öfriga böjde knä rundt omkring vid sina bänkar.

— Vi tacke dig, Herre, sade han, för allt godt du gifvit oss under de framfarna tider. Värdes beskydda oss under den kommande natten för alla faror. Gif att vi måtte ära Dig genom att redligen vår väg vandra. Välsigna detta landet och gamla Sverige. Gif, att när vi en gång på uppståndelsens dag mötas inför ditt anlete, vi då måtte få återse alla de kära vi en och hvar i sin stad lämnat på andra sidan det stora vattnet. Pris och ära ske dig, treenige Gud, Fader, Son och Ande.

Alla sade högt och tydligt "amen". Så tog Bertil Eskilson upp psalmen: "Vår Gud är oss en väldig borg", som sjöngs med fromma röster, hvarpå en och hvar uppsökte sitt läger.

* * *

Det var som om naturen velat påminna de svenska nybyggarna på Printzhof om julens högtid. Ty julaftonens morgon gick in med frost och det låg öfver landet en fläkt af nordisk vinter. Detta tycktes upplifva sinnena, ty under hela förmiddagen rådde ett rörligt, nästan sorglöst lif på Printzhof. Det var som hade palissaderna synts alla starkare än någonsin och rödskinnen svunno bort som om de funnits endast i sagan. När solen passerat middagshöjden, dukades i storstugan den rikliga julaftonsmåltiden. Herren vare lofvad! Det såg ut som om man, trots alla oroande rykten ändå skulle få njuta sin julefrid. Man kände sig som en stor familj och bordssamtalen gingo tidt och ofta öfver till det gamla, alltid lika älskade fäderneslandet.

Så sade mor Bertil:

— Ja, ofta går nog min tanke tillbaka till svunna tider. Föga anade jag väl då, att jag en gång skulle få lägga mitt hufvud till ro tusen mil från hemstranden. Men människan spår och Gud rår, beter det.

— Och orätt vore det af oss ändå att klaga, fastän vår Herre kan finna för godt att pröfva oss, sade Bertil Eskilsson.

— Jaha, icke klagar jag, det vet du fuller väl, svarade mor Maja. Fast inte kan man hjälpa, att hjärterötterna hänga kvar i den gamla svenska jorden. Men torpet var ju magert efter kriget och man kunde väl knappast vänta annat än nöd och elände, så inte häcklar jag dig, Bertil, att du följde maningen och flyttade öfver hit.

Och slika yttrande hördes från mångas läppar.

En, som inte kunnat förmås att deltaga i julfirandet, var gamle Måns Kling. På fru Armgards uppmaning att njuta af friden hade han svarat, att han hällre höll sig i skogen. Han ville vaka för alla de andra.

Och detta den gamle mannens beslut visade sig vara välbetänkt. Ölstånkorna gingo laget rundt för andra gången, då Landsökaren plötsligt skyndade in i storstugan.

— Hvad står på? sporde fru Armgard.

— Det var som jag fruktade, sade Måns Kling, ännu flämtande efter ett häftigt språng. Jag har sett mingoerna i skogen, icke tusen famnar härifrån.

Männen rusade genast upp, främst af dem junker Knut.

— Så blir här annat af än att dricka, sade han. Fatten edra bössor, go' vänner, och låtom oss skynda till palissaderna. Rödskinnen skola icke komma öfver oss oförhappandes. Heder åt dig, Måns Kling! Jag trodde ändock icke...

— Gammal förblir dock äldst, svarade Landsökaren, och gick med de öfriga ut.

Icke häller fru Armgard saknades. Hon var så god skytt som någon och hade genast skyndat efter sin lodbössa. Junker Knut fördelade frimännen rundt omkring innanför palissaderna. Alla sutto eller lågo tysta på sin post. Det var antagligt, att rödskinnen ej skulle anfalla förrän vid mörkrets inbrott. Men ingen kunde veta, och därför var det bäst att vara redo.

Väl en timme förgick. Ett ovant öra kunde icke uppfånga ett ljud från skogen, men Måns Kling gjorde ett tecken åt junker Knut, som smög sig till honom.

— Rödskinnen äro utanför. Jag kan höra deras smygande steg. Det är bäst att visa dem, att vi äro beredda.

Han låg alldeles intill palissaden. Där fanns en liten öppning mellan pålarna. Han stack ut bösspipan, tog sikte, tryckte af och så smällde det första skottet.

Det besvarades med ett hundrastämmigt tjut.

— Nu äro de öfver oss, sade junker Knut. Vänner, hvar och gör sin plikt, hvar och en tar godt sikte.

Stridstjutet utanför upprepades gång på gång och skotten började knalla från indianerna, ty mot tro och lofven hade holländarna redan för länge sedan försett dem med bössor och lärt dem handtera lod och fängkrut. Men skotten besvarades af svenskarna. Man kunde dock icke iakttaga hvad verkan de gjorde. De tycktes likväl en stund hålla indianerna på afstånd.

Men plötsligt syntes ett fjäderprydt hufvud öfver palissaderna. Fru Armgard hade fattat post icke långt ifrån. Manhaftigt lade hon bössan till axeln — pang! — indianen tumlade tillbaka, träffad midt i pannan.

Nu höjdes ett tjut vildare än förut.

— Det var en höfding, sade Måns Kling. Nu vilja de ha hämd.

Och han hade rätt. Indianerna visste alldeles säkert, att de voro svenskarna betydligt öfverlägsna till antal. De gjorde ett anlopp mot palissaderna och deras tomahawker började bearbeta pålarna. Skotten gjorde ingen synnerlig skada från någondera sidan. Det gällde för angriparna att få tillgång till den stora gårdsplanen. Då skulle handgemänget börja, då voro indianerna säkra på att icke en skalp skulle undgå dem.

Indianerna voro så många, helt säkert flera hundra, och deras tomahawker arbetade öfverallt på palissaderna, så att det var alldeles ogörligt att concentrera försvaret på något visst ställe. Då och då försökte ett par rödskinn, djärfvare än de öfriga, att svinga sig öfver inhägnaden, men de fingo genast böta med lifvet för säkra skott.

Junker Knut hade sin blick riktad åt ett håll, där yxorna tycktes arbeta häftigast.

— Tio man ditåt, befallde han.

I detsamma bröts palissaden ned och in rusade ett par tjog rödskinn i ryslig stridsmålning. Kvinnorna, som höllo sig inne i storstugan, gåfvo upp höga jämmerrop.

— Nu gäller det! ropade junker Knut. Här duger inte längre att skjuta. Bösskolfvarna, gossar!

Själf rusade han fram i spetsen med sin huggvärja.

Inom några ögonblick var allt ett tjutande, skränande virrvarr. Slagen föllo, rödskinn segnade till marken, där brottades par om par och flera af frimännen hade fått svåra hugg

(Forts. å sid. 8.)

Jul i en skogs-camp.

För S. C. T. af J. DALSTRÖM.

Sista månaden af sista året på förra århundradet såg det ut som det aldrig skulle vilja bli vinter i norra Minnesota. I Stony Brooks timmerläger vid St. Louisfloden hade man inte kommit längre fjärde veckan i december än att man höll på att hugga ut nya körvägar, och man kunde ju möjligen reda sig utan snö eller is för timmerforslingens skull tills efter nyåret. Men det rägniga, dimmiga höstvädret fortfor stadigt äfven i julveckan. Och en gammal indian vid Cloquet, en hvilkens spådomar dittills aldrig brukat slå fel, påstods ha spått att liknande mildväder skulle komma att råda hela den vintern, för ett märkligt undantags skull. Den ende af de trettio à fyrtio männen i "campen" som bestämdt yttrade sitt tvifvel om detta var den äldste i laget, irländaren Mike, som mente, att fingo inte glömma att de voro i Minnesota. Han fick senare rätt.

Emellertid var det jul. Julaftonen plägar ju i vårt hemlif vara den mest bemärkta dagen i högtiden, på visst sätt åtminstone. Men den dagen stod hvarken märkt med stjärna eller fetstil i almanackan, och "skogsbusarna" måste därför arbeta hela julaftonen. I skogen gäller att taga vara på tiden, och där är snålt med firande af högtidsdagar.

Juldagen hade däremot utmärkelsen att vara den enda helgdag som firades på hela vintern, utom söndagarna. Men, sanningen att säga, saknades ej häller då besvär och bestyr. Utanför lägret, i skogsbrynet, hade gjorts en stockeld, öfver hvilken en stor gryta hängde. Elden underhölls flitigt, så att vattnet i grytan puttrade och bubblade på alla håll och kanter. Här kokade nämligen männen, i tur och ordning, sina underkläder samt tvättade dem, ty här funnos inga fruntimmer i närheten att utföra sådant arbete. Men lifligt sällskap fattades inte, visserligen af anspråkslös storlek, men i så mycket rikligare antal att deras oafbrutna uppmärksamhet blef ytterst besvärande. Därför måste skogsmännen tillgripa den kannibaliska seden att koka de objudna gästerna — ätningen hade däremot de senare gjort förut.

— — — —

Ja, sannerligen tycktes det inte vara en simpel juldag! Inte var det likt den högtidliga julen i den svenska fosterbygden, där det redan på julaftonens förmiddag syntes som om hela luften hade en annan klarhet än vanligt, och julbockar, julljus och julklappar, de klippta papperslänggardinerna på julgranen, m. m. oupräkneligt, gaf ett säreget, stämningsfullt uttryck åt årets största glädjetid. Julotta och söndagsskolfäst — — — ack, här hade man inte ens tagit in en julgran i "campen", fast det fanns fullt af granar rundt där omkring. — — —

Dylika reflektioner korsade hvarandra i hjärnan på Daniel Klint, en svensk pojke som just i de åren gick igenom den s. k. ekluten. — För att åtminstone på det i grunden viktigaste sättet erfara julstämning tog han fram en från hemmet medförd bibel och läste dagens evangelium om och om igen, under försök att få tankarna att noggrannt konsumera innehållet. En del af kamraterna lågo och sofvo, flera andra voro ute, de få som gingo rundt därinne voro ganska tysta af sig på juldagsförmiddagen. En och annan sneglade på Daniel Klint och tyckte inom sig att denne var en något egen fyr, särskildt för att vara i en skogs-camp. David Moore, "basens" bror, alltid språksam och gemytlig, kom och frågade om bibeln var engelsk. I så fall skulle han haft lust att titta i den, ty han hade inte läst ifrågavarande bok sedan sin uppväxttid i New Brunswick, och nu var han öfver fyrtio år. Daniel beklagade att det var svenska han läste och att inte hans öfversättning af böckernas bok var begriplig för den andre.

Fram på eftermiddagen blef det småningom rörligare i lägret. Olle Pärman och Johnke Berg kommo in långsamt men tvärsäkert, gingo förbi kaminen samt hän emot fönstret i främre gafveln af det aflånga rummet, hvarest några andra vikingaättlingar höllo på att stoppa strumpor och sy fast byxknappar. Olle förde uppslaget på sin rock åt sidan, så att infickan på rocken syntes — och på samma gång öfra delen af en skinande, klarbrun flaska. Han blinkade med finurlig min. Och Johnke, som inte ville synas vara sämre, ryckte i detsamma fram en liknande flaska, men stack den genast i fickan igen. Ty man hade vandrat ända till stationen efter den därstädes annars just inte så tillgängliga varan, och de hade beslutat att hushålla, traktera efter noter, så det skulle räcka hela kvällen.

Så kom där in en grupp amerikaner, hvilka äfven varit nere till stationen. Och medan eftermiddagen led, kommo allt flera in, tills manskapet var tämligen så fulltaligt församladt i det primitiva stockhus, som utgjorde deras vinterhem.

En af dem som gjort sig mindre brådt var Jörgen Bräcke, en omkring 20-årig farmarepojke från North Dakota. Han var en af kampens fyra jättar (af hvilka alla fyra voro skandinaver, de öfriga tre män af mera stadgad ålder), omkring 6 fot hög, och påstods väga omkring 200 pounds utan att vara klumpigt fet. Jörgen såg ut som hälsan själf, ljushårig var han och trind i ansiktet som ett fullmoget astrakanäpple.

Jörgen hörde till dem som gjorde camp-lifvet intrassant, med olika spratt och påhitt, och de som voro i hans närhet gjorde väl i att ha tankarna med sig, ty han hade inte mycket anseende till person. Han hade t. ex. i ett lämpligt ögonblick för ro skull trädt sitt hufvud mellan knäna på den mastlånge, af öfriga synnerligen djupt respekterade Kalmar-Petterson och i detsamma rätat upp sig så att hans magrare kamrat lyftades grensle på Jörgens fylliga nacke och axlar, hän emot taket. Vid ett annat tillfälle lyckades han nästan lägga upp den ettrige holsteinaren Wiesel i "topp-bunk", men tack vare den senares förtvifladt energiska sprattlande lyckades Jörgen ej få honom riktigt öfver ytterbrädet in i "bunken". Att lägga upp en antagonist i en af de öfre sängbritsarna ansågs nämligen som ett af de mest afgörande prof på fysisk öfverlägsenhet.

Nu hade Jörgen varit ute och fått fatt i "julbränvin", och sedan han tagit af sig mössa och rock, stöflade han öfver till inre änden af "campen", där hans landsmän företrädesvis höllo till. Här satt Daniel Klint i strumplästen, men var i färd med att taga på sig ett par nya skor och hade just fått på sig den ena, då Jörgen Bräcke med ett högtidligt ansiktsuttryck steg fram till honom.

— Det var fina skor du har köpt, sade Jörgen, i detsamma han sakta och varligt tog i och betraktade den sko Daniel Klint samma ögonblick fått på sig.

Det var inte fritt utan att Klintens pojke tänkte så själf, att skorna togo sig bra ut. Men särskildt gick det honom varmt till hjärtat att en arbetskamrat tog ett så vänligt intrasse i honom. Jörgen var i alla fall en karl från topp till tå, tänkte han.

Denna betraktelse blef dock ej långvarigare än ett par, tre sekunder. Ty den listige Jörgen kände inte på skon mer än helt flyktigt, förrän han plötsligt lyfte den rätt uppåt, hvarigenom i och med detsamma dess ägare gled ned af den smala bänken och blef sittande på golfvet. Den store gyckelmakaren stod och betraktade honom med ett ansiktsuttryck, som närmast liknade djup förvåning.

Daniel Klint var inte af det slaget, att han kröp undan ledsen och surmulen därför att en arbetskamrat hade tillåtit sig ett jämförelsevis oskyldigt skämt. Men ville Jörgen leka med honom, så kunde han väl få. Och på samma gång var det inte utan att han fruktade att därest han inte i början gaf Dakotapräriens jovialiske son någon passande medicin, kunde denne resa honom på hufvudet eller släpa honom rundt på golfvet, lätt och spenslig i kroppen som han var, till ett spektakel — på själfva juldagen. I gamla Sverige hade Daniel Klint fått en grundlig idrottsträning, och för ett undantags skull ansåg han detta vara ett tillfälle då den måste begagnas på ett särskildt vis. Han fattade ett raskt beslut. I detsamma han reste på sig, grep han med hela sin kraft om Jörgens bägge smalben, så att den senare förlorade fotfästet, hvarpå Daniel Klint i fallet styrde honom in i närmaste sängbrits, eller "botten-bunk", som det hette på engelsk-svenska. Ett med munterhetsyttringar blandadt sorl af öfverraskning, bifall och ytterligare förväntan hördes i detsamma från de församlade skogsmännen. Jörgen, som nog var mer eller mindre ankommen af förut inmundigade "droppar", gjorde, liggande i britsen, sitt bästa att söka nypa Daniel, hvilken å sin sida gjorde sitt yttersta för att kvarhålla sin motståndare på rygg tills han hunnit lugna sig. Det var mycket lägt till "topp-bunken", och efter en eller annan minut voro de båda kämparna glada att komma ifrån det trånga utrymmet samt gingo hvar åt sitt håll.

"En sådan seger till, och jag är förlorad!" uttryckte sig en forntida romersk fältherre vid ett visst tillfälle. Och något liknande tänkte äfven Daniel Klint.

Han som ville vara så ordentlig! Kanske skulle kamraterna från och med nu taga honom för att vara i själ och hjärta en vildbase, som påtagit sig en sorts skenhelig täckmantel? Vedervärdigare folk kände man ju knappt till, än dylika! Efter någon minut tittade han sig omkring, liksom för att läsa de närvarandes tankar. Men "skogsbusar" äro på det hela taget långt ifrån barnsliga och ha inte så dålig urskiljning. De hålla i allmänhet den för den uslaste, som drager sig för att taga ett karlatag, vare sig det gäller arbete eller lek. Deras uppmärksamhet var redan vänd åt andra håll, från det nyss timade lilla uppträdet.

— Präktiga karlar, många af dessa, tänkte Daniel Klint. Men han beklagade djupt deras sätt att fira jul.

(Forts. å sid. 11.)